

**Lietuvių kalbos (gimtosios) mokyklinio brandos egzamino teksto rašymo
vertinimo kriterijai**

Projektas

I.A. Samprotavimo rašinio turinio vertinimas

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Tema, pagrindinė mintis ir ją plėtojantys teiginiai	3	Tema suvokta. Aiški pagrindinė mintis ir ją plėtojantys teiginiai.
	2	Tema suvokta iš dalies: per siaurai arba per plačiai, esama nukrypimų nuo temos. Nepakankamai ¹ aiški pagrindinė mintis.
	1	Bent nedideli teksto fragmentai susiję su tema / neaiški pagrindinė mintis.
	0	Užduotis, tema nesuvokta, rašinys parašytas visai kita, nei nurodyta, tema
2. Teiginių pagrindimas (argumentavimas) <u>Pastaba.</u> Fakto klaida laikoma argumentavimo trūkumu tais atvejais, kai naikina argumentą (jo esmę) arba kai dėl fakto klaidos argumentas tampa nesvarus	3	Didžiojoje teksto dalyje remiamasi kultūrine patirtimi. Visi argumentai tinkami ² ir svarūs ³ . Teiginiai išsamiai pagrindžiami ⁴ .
	2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bent pusėje teksto remiamasi kultūrine patirtimi. Kultūrinės patirties argumentai iš esmės tinkami, bet nepakankamai svarūs; socialinės patirties argumentai tinkami ir svarūs. Teiginiai išsamiai pagrindžiami./ ▪ Bent pusėje teksto remiamasi socialine patirtimi, argumentai tinkami ir svarūs. Teiginiai išsamiai pagrindžiami.
	1	Mažesnėje teksto dalyje stengiamasi tinkamai pagrįsti teiginius; dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas.
	0	Teiginiai nepagrindžiami / argumentuojama netinkamai.
Iš viso	6×2=12	

I.B. Literatūrinio rašinio turinio vertinimas

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Temos suvokimas, aspekto pasirinkimas, pagrindinė mintis	3	Tema suvokta. Aiški pagrindinė mintis ir ją plėtojantys teiginiai.
	2	Tema suvokta iš dalies: per siaurai arba per plačiai, esama nukrypimų nuo temos. Nepakankamai aiški pagrindinė mintis.
	1	Bent nedideli teksto fragmentai susiję su tema / neaiški pagrindinė mintis.
	0	Tema nesuvokta, daugiau nei pusė rašinio parašyta visai kita, nei nurodyta, tema.
2. Teiginių pagrindimas (argumentavimas) <u>Pastaba.</u> Fakto klaida laikoma argumentavimo trūkumu tais atvejais, kai naikina argumentą (jo esmę) arba kai dėl fakto klaidos argumentas tampa nesvarus	3	Pagrindžiant teiginius remiamasi bent 2 autorių kūryba (1 iš nurodytųjų sąrašo). Pakankamai išsamiai analizuojami pasirinkti tekstai. Motyvuotai remiamasi reikalingu kontekstu.
	2	Pagrindžiant teiginius remiamasi bent 1 autoriaus kūryba iš nurodytųjų sąrašo arba 2 autorių ne iš sąrašo. Bent pusėje teksto pakankamai analizuojami pasirinkti tekstai, pateikti tinkami argumentai, remiamasi kontekstu.
	1	Mažesnėje teksto dalyje stengiamasi pagrįsti teiginius remiantis pasirinktais tekstais, tačiau jie analizuojami fragmentiškai.
	0	Teiginiai iš esmės nepagrindžiami.
Iš viso	6×2=12	

¹ **Nepakankamai** [...] – nors užuominų yra, bet jų neužtenka, kad būtų suprasta, – esmės nėra.

² **Tinkamas** argumentas – tas, kuris pagrindžia teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).

³ **Svarus** argumentas – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia priimti tezę (pagrindinę mintį). Argumento svarumas – jo santykis su tema.

⁴ **Išsamus pagrindimas** – tai teiginio ir argumentų tarpusavio ryšių demonstravimas, t. y. pagrįstas ir įtikinamas samprotavimas, o ne argumentų gausa (argumentų turi būti nei per daug, nei per mažai – tiek, kad teiginys būtų įrodytas, kad teze būtų galima patikėti).

I.C. Teksto interpretacijos turinio vertinimas

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Teksto temos, problemos, idėjos, vertybės	3	Suvokta interpretuojamo teksto tema / problemos ir idėjos / vertybės. Aiški skaitymo kryptis..
	2	Interpretuojamo teksto tema / problemos ir idėjos / vertybės suvokta iš dalies. Neaiški, bandoma rinktis skaitymo kryptis.
	1	Teksto tema / problemos suvoktos paviršutiniškai. Nepasirinkta skaitymo kryptis.
	0	Tekstas nesuvoktas. Pasirinkta skaitymo kryptis prieštarauja teksto prasmei.
2. Interpretacijos pagrindumas: pasirinkti teksto elementai (erdvė, laikas, pasakotojo/ kalbančiojo / veikėjo situacija, veiksmas / vyksmas, meninė kalba, kompozicija) ir kontekstas Pastaba. Fakto – literatūros istorijos (konteksto) ar teorijos – klaida laikoma interpretacijos trūkumu tais atvejais, kai kenkia interpretacijos pagrindumui.	3	Paisoma interpretuojamo teksto logikos. Išsamiai analizuojami pasirinkti teksto elementai, pakankamai suprasta ir atskleista jų paskirtis. Motyvuotai remiamasi kontekstu (kultūros / epochos, kūrybos / kūrinio ir kt.).
	2	Ne visada paisoma interpretuojamo teksto logikos. Analizuojami pasirinkti teksto elementai, bandoma aiškinti jų paskirtį. Kontekstas menkai siejamas su interpretuojamu tekstu. / Paisoma interpretuojamo teksto logikos. Išsamiai analizuojami pasirinkti teksto elementai. Nesiremiamoji jokių kontekstu.
	1	Nepaisoma interpretuojamo teksto logikos. Bandoma analizuoti tekstą. Minimas kontekstas nesiejamas su interpretuojamu tekstu.
	0	Tekstas atpasakojamas, interpretuojamas kitas, nei nurodyta, tekstas.
Iš viso	6×2=12	

Pastaba. Visas rašinys vertinamas nulių taškų, jei:

- užduotis neatlikta;
- samprotavimo rašinys arba literatūrinis rašinys parašytas kita, nei nurodyta, tema;
- interpretuojamas kitas, nei nurodyta, tekstas.

II. Teksto sandaros ir vientisumo vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai
Teksto sandara ir vientisumas Pastaba. Vertinamas visas tekstas. Teksto sandaros ir vientisumo trūkumai nedubliuojami.	4	Tekstas vientisas, tinkamos sandaros: <ul style="list-style-type: none"> • yra su dėstymu susijusi, viso teksto logikai neprieštaraujanti įžanga; • yra su dėstymu susijusi, viso teksto logikai neprieštaraujanti pabaiga; • išlaikytos tinkamos struktūrinių dalių proporcijos; • tekstas vientisas ir nuoseklus, nėra nemotyvuotų minties šuolių, nereikalingų pasikartojimų; • teksto skaidymas pastraipomis pagrįstas. Ne daugiau kaip vienas trūkumas.
	3	2–3 trūkumai
	2	4–5 trūkumai
	1	6–8 trūkumai
	0	Nepaisoma samprotavimo ⁵ teksto sandaros reikalavimų, dėl trūkumų tekstą sunku suprasti / 9 ir daugiau trūkumų.
	8	
Iš viso	4×2=8	

⁵ Samprotavimas gali būti dedukcinis, indukcinis arba analoginis.

III. Kalbinės raiškos vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai
Bendrųjų stiliaus reikalavimų laikymasis	5	Kalba aiški, logiška, sklandi, tiksli, glausta; nepastebėta ryškių stiliaus trūkumų. Kalbinė raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. 1–2 trūkumai
<u>Pastabos:</u>	4	3–5 trūkumai
1. Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida.	3	6–9 trūkumai
2. Stiliaus, logikos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis.	2	Mintys formuluojamos nevisiškai aiškiai, kai kuriuos teksto fragmentus dėl raiškos trūkumų sunku suprasti/ 9–13 trūkumų
3. Stiliaus ir logikos klaidos skaičiuojamos tik 350 žodžių apimties teksto dalyje.	1	14–16 trūkumų
	0	Mintys formuluojamos neaiškiai, didesnę teksto dalį sunku suprasti. 17 ir daugiau trūkumų.
Iš viso	5×2=10	

IV. Kalbos normų laikymosi vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai	Taškų mažinimas už apimtį
Rašybos, skyrybos, gramatikos, žodyno taisyklių ir normų laikymasis			Jeigu mokinys parašė mažiau nei 350 žodžių ir nepadarė klaidų, taškų už raštingumą suma nemažinama. Taškai gali būti mažinami, jei mokinys parašė mažiau nei 350 žodžių.
<u>Pastabos:</u>			
1. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų vadovėliuose, Dabartinės lietuvių kalbos žodyne, pažeidimai. „Didžiųjų kalbos klaidų sąrašas“ orientacinis.	10	Kalba taisyklinga. 1–2 klaidos	
	9	3–4 klaidos	Jeigu mokinys už raštingumą surinko 9–7 taškus, tai už 30 trūkstumų žodžių atimamas 1 taškas.
	8	5–6 klaidos	
2. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis. Ta pati rašybos, gramatikos ir žodyno klaida, pasikartojanti net kelis kartus, laikoma viena klaida (pvz., žodis <i>grįžti</i> kelis kartus parašytas <i>gryžti</i>). Viena skyrybos klaida laikoma to paties įterpinio neskyrimas ir ta pati citatos skyrybos klaida.	7	7–9 klaidos	
	6	10–12 klaidų	
	5	13–15 klaidų	Jeigu mokinys už raštingumą surinko 6 ir mažiau taškų, tai už 30 trūkstumų žodžių atimami 2 taškai.
	4	16–18 klaidų	
	3	19–21 klaidos	
	2	22–24 klaidos	
	1	25–27 klaidos	<u>Taškai atimami tik iki šio kriterijaus 0 taškų</u>
	0	28 ir daugiau klaidų.	
3. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.			
4. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos skaičiuojamos tik 350 žodžių apimties teksto dalyje.			
Iš viso	10		